

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 26.

V Ljubljani, v soboto 2. aprila 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoludne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoludne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

O spravnih pogodbih.

V 23. številki „Slov. Lista“ smo prinesli doslovno pravno pogodbo, ki se je sklenila med poslanci obeh deželnozborskih slovenskih klubov na Kranjskem. Ne tajimo, da smo pri vsi pomankljivosti pravnih pogojev vendar sprave med Slovenci veseli, zato ker se je baje za vedno izbrisal sramotilni madež z našega naroda, grdi madež, da je Slovenec bil zvezan z Nemcem samo zato, da je mogel uspešneje k tlom tiskati brata Slovenca. Odnese naj pravna voda, v kateri so se kopali poslanci, ta madež v morje pozabljivosti! Če pozabimo, kar je bilo, pa ne smemo biti pozabljivi, da bi ne poskrbeli za to, kaj bo, namreč kake pogoje ustvarja pravna pogodba za slogo med Slovenci, za potrebni napredek in svobodo naroda v bodočnosti. Baš zaradi tega, ker želimo našemu narodu čvrstega življenja, izpregovoriti hočemo nekoliko besedij o imenovani spravnih pogodbih. Povedali bomo, kaj nam ne ugaja in kaj naj se pri priliki v tej pogodbi spopolni.

Glede splošnega programa, ki je izražen v prvi točki pogodbe, nimamo ničesar ugovarjati, saj je to itak program „Slov. Lista“, namreč: slovanstvo - krščanstvo - socialstvo. Ta program je izražen več ali manj i v resolucijah katoliškega shoda, i v resolucijah shoda nekdanje narodne stranke iz l. 1894.

Glavna načela obeh narodnih klubov se vjemajo. Rekel bi tedaj najiven človek: po čemu dva kluba in dve stranki?

Na to vprašanje odgovarja takoj druga točka pravne pogodbe, češ jedna stranka ima katoliško-narodna, druga pa napredna načela in zato bodita tudi poslej dve stranki in dva kluba. — V prvi točki pravne pogodbe se naglašja, da je skupna podlaga vsemu javnemu delovanju krščanstvo. Ker smo pa Slovenci katoliški kristijani, se pri nas pod krščanstvom razume gotovo le katoličanstvo, in tedaj nam je nerazumljivo, zakaj in kako se more v istem hipu staviti v nasprotje načelo katoliško - na-

rodno in načelo napredno, in sicer v bistveno in načelno nasprotje. Pojem „katoliškonaroden“ in pojem „napreden“ moreta se pač le drug drugega popolnjevati, drug drugemu nasprotovati pa ne moreta, ako se napredek javlja na podlagi krščanstva, katero se je vzelo za skupno podlago vsemu „javnemu delovanju v kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru“ (točka I.).

Načelno deljenje v dva kluba bi imelo svojo opravičenost v tem slučaju, ako sta na krivih potih obe stranki, ali pa vsaj jedna iz obeh: ako jedna slovenska stranka razumeva pod načelom katoliškonarodnim to, kar se ji od nekaterih očita, namreč stanovsko nadvlado, ali določevanje politike od strani visoke hierarhije v strogo političnih rečeh, in ako druga stranka strinja z naprednostjo pojem verskega liberalizma, indiferentizma in ateizma, potem bi bilo načelno nasprotstvo opravičeno in utemeljeno.

Mi krščanski socialci — in krščanskosocialni — je po svojem bistvu ves slovenski narod, če tudi nekateri to taje — sodimo stvar drugače. Naglašanje katoliškega načela v politiki nam ne dela priglavitve, in ako kdo reče, da hoče delati na to, da se katoliško prepričanje med narodom obdrži in okrepi, se razume, da soglašamo popolnoma z njim, ker je krščanskoversko naziranje našega ljudstva bistveno in plemenito svojstvo narodove duše. Tudi kot človekoljubi smatramo krščansko versko naziranje ljudstva kot ono etično silo, ki nas dviga na višek človečanstva, in kot narodni Slovenci smatramo v teh razburkanih časih versko svojstvo narodove duše za jedno od onih sil, ki bode zabranila, da mi mali Slovenci ne razpademo v še manjše nasprotujoče si skupine in da ne potonemo v nemškem in laškem morju.

To naše krščansko prepričanje pa nikakor ne nasprotuje, da bi ne bili napredni. Napredni smo v pravem smislu besede, ker se bojujemo za ljudske pravice, za kulturni in gmotni napredek naroda našega. Oprostiti hočemo narod ekonomskih pijavk in rešiti ga iz gospodarskega in političnega tlačenja. Zato nasprotujemo vsa-

koršnim stanovskim privilegijem v javnem življenju, nasprotujemo pa tudi nadvladi jednega stanu nad drugim stanom. Tudi smo prepričani, da ne vede k sreči in napredku človeštva ona mamljiva fraza, ki razglašja, da le delavec v tovarni, v obrtu in na polju je produktiven sloj — vse drugo pa je izkoriščevalec, pijavka na narodnem telesu.

Ako bi bili gospodje poslanci razumevali katoličanstvo in napredek v smislu našem, potem bi ne bili našli načelnih nasprotstev kot pogojev za dva kluba. Pa saj vemo, kje je zavornica, kje je krivda, da nismo prišli do jednega deželnozborskega kluba. Znani gospod, ki se nazivlja „naprednega“, a bi nas napredne krščanske socialiste najrajše utopil v žlici vode, na drugi strani pa srednjeveške kranjske grofe in „egiptovskokranjske“ barone od same ljubezni objemal, ta znani gospod ima svoj vipavsko-„napredni“ program in ta program je bil najbolj nasproten jednemu klubu.

Ako upoštevamo ta „napredni“ element, ki je na tihem za kulisami in javno v „Narodu“ stopal v protiakcijo, potem nam je tudi razumljivo, da govori VI. pravna točka pod odstavkom a), da se „glede podpore nemškemu gledališču prepušča členom obeh klubov svoboda“!

Iz rečenega je tudi razumljiva velika skrb za nemško veleposestvo, da se mu celo s slovensko pogodbo zagotavlja tretjina mandatov v odsekih. Zadnji odstavek točke IV. v spravnih pogodbih se namreč glasi: „Za načelo velja, da se veleposestniški stranki prepušči tretjina mandatov“ (namreč v odseku).

Ta velika skrb za nemško gledališče v Ljubljani in za mandate nemškega veleposestva v odsekih je jako zanimiva. Iz te skrbi sklepamo, da v deželni zbornici ni več tistih radikalcev, ki so svoj čas gremeli proti tributu 600 gld. za nemški pouk na ljudskih šolah. Sedaj se privoljuje desetkrat večji tribut, namreč 6000 gld. za nemške namene in nekdanji radikalci si garantujejo prostost za dovolitev tega

Zapiski starega Ljubljančana.

(Nadaljevanje.)

1867, 3. februarja. Reformuje se vsled naredbe državnega ministerstva politična uprava na Kranjskem. Dolej je politično upravljalo deželo poleg deželnih oblastev v Ljubljani dvoje političnih in 28 mešanih okrajnih uradov, te posle pa sedaj prevzame deželna vlada pod vodstvom dež. predsednika in 11 političnih okrajnih uradov.

1867, 14. februarja. Odpravijo se z naredbo justičnega ministerstva mešani okrajni uradi na Kranjskem in njih justični posli se izroče okrajnim sodnijam. Čistih c. kr. okrajnih sodnij se ustanovi na Kranjskem 26 in nespremenjeni ostaneta mestno-delegovani sodniji v Ljubljani in Novem Mestu. Uradno osebe se določi tako, da naj so pri okr. sodniji: sodnik, pristav, aktuar, kancelist ter diurnistov in slug kolikor treba.

1867, 2. marca, se ustanovi v Ljubljani slovensko „Dramatično društvo“. Pravila se mu potrdijo 19. aprila 1867.

1867, 11. marca, začno poslovati novoorganizovana politična oblastva in sodnije.

1867, 18. aprila. Edvard baron pl. Bach, cesarski namestnik na Kranjskem, je imenovan namestnikom za Primorsko in Trst, deželnim predsednikom za Kranjsko je pa imenovan Žiga Konrad pl. Eibesfeld. Žiga Konrad je bil okrajni glavar v Mariboru, 6. julija 1853 je postal namestniški svetnik v Temešvaru, v maju 1854 je dobil plemstvo in naslov „pl. Eibesfeld“, potem je bil svetnik pri lombardijskem namestništvu in dvorni svetnik pri namestništvu v Zagrebu, od 14. avgusta 1865 podpredsednik pri namestništvu v Benetkah. V Ljubljani je bil predsednik od 18. aprila 1867 do 19. maja 1871, nato je šel za namestnika v Zgornjo Avstrijo in 29. junija 1872 za namestnika v Spodnjo Avstrijo.

1867, v maju, so postavili novo mramornato propovednico v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani in do septembra popravili cerkev zunaj in znotraj.

1867, 12. junija. Dr. Etbil Henrik Costa je bil zopet voljen županom ljubljanskim; od 30 oddanih glasov jih je dobil 16.

1867, 17. junija. Vas Mengeš (Veliki in Mali Mengeš s Pristavo) postane trg.

1867, v septembru, se je otvoril novi Čevljarski most v Ljubljani, kateremu so dali ime Hradeckega most, kar je kazal napis: „CIVITAS LabaCensis HraDetzkl-pontem fieri CuraVit“. Ta most je bil prvi železni most te vrste v Avstriji. Stal je 30.000 gld. Pri poskušnji je pokazal, da more nositi 1500 stotov. O požaru l. 1654. je bil Čevljarski most pogorel in štiri leta pozneje so naredili novega zopet iz lesa. Tudi Špitalski most je bil prej lesen. Sedanji kamenitni Špitalski most, imenovan Frančiškov most, ki je bil zgrajen l. 1841., je stal 36.000 gld., most čez Gruberjev kanal pa je stal 78.000 gld.

1867, 25. avgusta, so začeli meriti Rudolfovo (gorenjsko) železnico.

1867, 10. septembra, je bil izdan ukaz justičnega ministerstva, da naj se pri sodiščih zasljušejo slovenske priče ter spisujejo zapisniki in prisege s Slovenci v slovenskem jeziku.

1867, 24. oktobra. C. kr. kmetijska družba za Kranjsko je obhajala svojo stoletnico z banketom v Čitalnici.

1868, 16. januarja, je pripeljal vlak iz Trsta zemeljske ostanke cesarja Maksimilijana, katerega

„tributa“. Mi ne priznavamo paritete, namreč, da se dajaj nemškemu in slovenskemu gledališču jednaka podpora. Tu dajemo nemškemu življu več, kakor zahteva pravica, izven Kranjske pa se v deželnih zborih podpira vse, kar dela zoper naš narodni obstoj. To je več kot velikodušnost, to je že neumnost, in ta naša neumnost se še kodifikuje v spravni pogodbi!

Mi sodimo stvar tako. Drugi pa zopet pravijo, da se ta tribut Nemcem mora še zanaprej zato dovoljevati, ker baje še obstoja slovenskonemške zveze tajna pogodba, ki Nemcem „trdno in nerazrušljivo“ jamči nekatere koncesije, katerih jedna je gori naznačeni tribut. Morebiti imajo prav. Vsekako je pa potrebno, da „Narod“ objavi pogodbo, ki jo je bil sklenil klub g. dr. Ivana Tavčarja s klubom barona Schwegelna. Ako se je objavila jedna pogodba, zakaj bi se ne objavila druga, vzlasti če je take nedolžna, kakor trdi izvestna gospoda.

Ako pa pogodba ni tako nedolžna, ako plačevanje onega tributa velja še za daljšo vrsto let, in ako ima Nemeč dr. Schaffer pismeno garancijo, da sme še nadalje s pomočjo Slovencev sedeti v deželnem šolskem svetu, potem je pa pač potrebno, da zaupniki narodne stranke presodijo veljavnost te slovensko nemške pogodbe poprej, preden presojajo in odobre čisto naravno slovensko pogodbo. Razglasiti bi se morala prva pogodba kot življenskim interesom našega naroda nasprotna in tedaj že „in radice“ neveljavna. Jedinu po tej poti se spravijo Nemci tja, kamor spadajo, — v opozicijo.

(Konec prihodnjic.)

Iz državnega zbora.

V začetku seje dne 30. marca je poslanec Verkauf (socijalni demokrat) predlagal, da naj se precej po razpravi o podporah v zbornici razpravlja o nujnem predlogu, da naj imajo interpelacije, ki se stavijo v zbornici, istotako imuniteto, kakor govori, da ne bodo časnikarji tirani pred sodišče, ako jih ponatisnejo. Proti temu je glasovala desnica in predlog je pal.

Nato se je pričela razprava o podporah pri nezgodah. Škandal je zopet izzval poslanec Wolf. Rekel je, da se mora v imenu nemškega naroda pritožiti, da nemške stranke v stran postavljajo najvažnejše vprašanje, namreč, kako bi se odpravile jezikovne naredbe. Nemška napredna stranka je tega kriva, ker se je pogodila z ministri in zaradi novih jezikovnih naredb ni hotela podpisati ministerske obtožnice. Poslanec Gross je protestiral proti tej Wolfovi izjavi, češ da je popolnoma izmišljena. Pričelo se je po teh besedah robato psovanje med Schönenerjanci in drugimi nemškimi poslanci. Letele so besede: Tepec, glavni zakupnik neumnosti, rufijan itd.

Komaj se je ta šum polegel, je pa začel poslanec Pessler prijemati katoliško-ljudsko stranko zaradi agitacije in izzivalnih člankov,

kar je provzročalo v Zgornji Avstriji ogorčenje in krvave napade. (Posl. Schachinger: Naši kmetje niso neumne živine, imajo pamet, a vas liberalcev ne marajo! Wolf Schachingerju: Med nemškimi Pemci ni noben kmet tako neumen, kakor ste Vi! Pessler Schachingerju: Ne provocirajte, sicer vam bomo tu dobro umili glave! Nato je predlagal Pessler, da naj se prošnje o podporah izroče v rešitev posebnemu odseku, obstoječemu iz 36. članov. — Govorili so dalje o prošnjah za podpore poslanci: Kletzenbauer, Taniazckiewicz, Szajer, Kittel, Resel in dr. Laginja, priporočujoč v podporo isterske okraje.

Poslanec Kaiser je ostro zavračal sumničenja Schönenerjancev, da je nemška ljudska stranka sporazumljena bila z Gautschem. Dokler Schönener tega sumničenja ne dokaže, je obrekljivec. (Schönener kriči: Podpišite ministersko odtožbo!) Kaiser: Posamezni nemški poslanci se morajo ukloniti sklepom večine. Schönener: Mi se ne podvržemo nikar! Podpišite, potem je stvar uravnana! Gregorig: V Krugerjevih ulicah (tam ima Schönener razvpito hišo)! Kaiser: Schönener ima že od nekdanj navado, da napada in sumniči. Klici na levici: Res je, to je nemška „Gemeinbürgschaft“! Kaiser: Nisem podpisal obtožbe in je ne bom podpisal, pač pa zahtevamo mi, da se odpravijo jezikovne naredbe. Schönener kriči in psuje kakor bi bil zbesnel. Dr. Lueger: Pokličimo rešilno družbo, da ponese Schönenerja ven! (Pritrjevanje.) Schönener: Psovanja so vas naučili mojstri Gregorig, Lueger in drugi „Gesindel“. Grozen hrup med Nemci, Slovani se smejejo. Prepirali so se Nemci še precej časa in kradli s svojimi budalostmi davkoplačevalcem novce iz žepa. Izkazali so se junake v ravsanju za „Gemeinbürgschaft“ Türk, Steinwender in Wolf. Potem so se predlogi za podpore odkazali proračunskemu odseku in seja se je zaključila.

V seji dne 31. marca se je objavilo, da zahteva dež. sodišče dunajsko, da se izročita poslanca Schönener in Wolf. Posl. Žičkar je predlagal, naj se uredi remuneracije za podučevanje verskega poduka.

Potem je finančni minister dr. Kaizl predložil državni proračun za l. 1898. Predložil je bil proračun že minister Bilinski v oktobru lanskega leta, a ker se je ta proračun, uveljavljen po § 14., sedaj bistveno spremenil, predložil ga je Kaizl še enkrat. Vse potrebščine znašajo 717.946.604 gld., pokritje pa 722.271.982 gld., tedaj je preostanka 4.325.378 gld. Minister je utemeljil posamezne postavke. Osebna dohodarina je postavljena z le 15. milijoni gld., ker se ne kaže večji vseh. Na cenilne komisije je šel danes ukaz, naj previdno postopajo in ne delajo krivice; odločno naj postopajo le ondi, kjer je očitno, da je bila napoved prenizka. Uvoz saharina se je povzdignil na 415 meterskih centov (saharin ima petstokrat več sladilne moči, kot sladkor), zato se sladkorja manj porabi in erar je veliko na zgubi. Za podporo vsled nesreč bode treba 8 milijonov gld., za južno železnico

2.350.000 gld., razen tega bode treba dobiti pokritja za druge izredne izdatke, za povišanje uradniških plač in kongruo, ki se zvrši, ako bo le mogoče, še letos. Predložil bodem načrt zakona za povišanje plač državnih služabnikov, kar je nujno potrebno, pospeševal bodem tudi akcijo, da se odpravi časniki kolek. Državne ceste stanejo na leto nad 5 milijonov gld., a vender najbolj kaže, da se odpravijo jako zoprne državne mitnice. Ugladiti se morajo tudi trdobe v pristojbinskem zakonu. Prosim poslance v imenu vlade, da pomagata v izvršenju tega finančnega programa in rešite proračun o pravem času. (Ploskanje na desnici.)

Po ministri razložbi proračuna se je volil proračunski odsek, obstoječ iz 48. članov, v katerem so bili voljeni iz kršč. slov. zveze poslanci: dr. Gregorčič, dr. Krek, Borčič in Barvinski.

O ministerskega predsednika izjavi sta potem govorila poslanca grof Stürgkh, ki je obžaloval, da se vlada nič ni izjavila o jezikovnih naredbah, in Mauthner, ki se je pečal s socijalnimi in gospodarskimi vprašanji, da se zboljša gmotni položaj. V Avstriji se je znižal izvoz za 32 milijonov gld., na Nemškem se je pa zvišal za 500 milijonov mark. Na vsak način se mora vzdržati gospodarska zveza z Ogersko, če ne, preti pogin za oba dela države. Treba je pa pri nas notranjega miru, da bomo močni tudi nasproti Ogerski.

Nato se je seja prekinila in se nadaljevala zvečer ob 7. uri.

V večerni seji se je najprej poslanec Lemisch pritožil, zakaj predsednik točno ob določeni uri ne otvori seje in šele pol ure pozneje. Predsednik se je opravičil. Nato je poslanec Jarosiewicz dve uri govoril o ministerski izjavi, Rusinske občine so popolnoma odvisne od okrajnih glavarjev. (Stojalovski: poljske občine tudi!) Pojasnjeval je nadalje govornik, kako so Rusini stiskani. — Poslanec dr. Herold se je potegnil, omenjajoč posamezne točke ministerskega programa, za češko državno pravo. Vsled tega je vskipel poslanec Wolf, ki mu je neprenehoma pregrizaval besede in delal čudne vsklike. Wolf: Nemcev ne prašate, kaj rekó k češkemu državnemu pravu. Herold: Prašamo jih, pa ga nečejo. Wolf: Mi Čehe v kulturi nadkriljujemo! Čehi: V kulturi ne, v pijančevanju! Herold: Mi smo Nemcem v kulturi jednaki. Izjavljam, da naš narod stoji na državnopravnem programu, in narod zahteva, da se ta program izvede. Wolf: Nemčija ne dopusti češke države. (Šum.) Herold: Kaj nam mar Nemčija, mi smo Avstrijanci! Wolf: Z Avstrijo je pri kraju, ako se ustanovi češka država. Herold: Izgubil je parlament veljavo po dogodkih v zbornici, še bolj pa s tem, kako se je uvedla ustava. (Levica silno razburjena.) Herold: Čehi stojimo na stališču prekega soda. (Občni smeh.) Zahteva se še od nas, naj se žrtvujemo, da bode mogla zbornica delati. Žrtvujejo naj se tisti, ki hočejo imeti centralni parlament, mi nismo dolžni pomagati. Čakali bomo ministrovih dejanj.

Poslanec Stojalowski je razložil socijalno-reformatorni program svoje stranke in delavske razmere v Galiciji, a ugovarjali so mu neprenehoma socijalni demokratje. Daszynski se je vmes potegoval za Žide v Galiciji, ki pridno delajo (!). Dr. Lueger: „Kadar se gre za Žide, so socijalni demokrati precej tu! Stojalowski je potem še dolgo čez polnoč govoril o socijalnih in gospodarskih vprašanjih.

V včerajšnji seji je poslanec Pacak podal nujni predlog, naj se Gautscheve jezikovne naredbe spremenene na ta način, da morajo biti vsi državni uradniki v deželah češke krone veščič češkega in nemškega jezika, v Šleziji pa naj določbe glede ravnopravnosti uradnega jezika veljajo tudi za poljski jezik. Ta predlog grofu Thunu prav nič ne ugaja in zato je postal položaj zelo kritičen. — Poslanec Sylvester je zahteval od ministerskega predsednika, da naj vlada odgovori na razne interpelacije. Minister je dejal, da bode odgovoril, ko dobi potrebna pojasnila. — Poslanec Hoffman-Wellenhof se je pritožil, da so bili konfiskovani listi, ki so prinesli interpelacije iz državnega zbora in da je bil urednik „Arbeiter-Zeitung“ zaradi tega obsojen

so umorili v Mehiki dne 19. junija 1867. Zvonilo je po vseh ljubljanskih cerkvah in na kolodvoru je igrala žalostinke vojaška godba, dokler je stal ondi vlak z mrličem. Dne 18. januarja so položili Maksimiljana na Dunaju v kapucinsko rako.

1868, 9. februarja, se je ustanovilo v Ljubljani „Tiskarsko izobraževalno društvo“.

1868, 16. februarja, se je ustanovilo v Ljubljani novo telovadno društvo „Sokol“.

1868, v juliju, se je preslikala na šentjakovski cerkvi v Ljubljani solnčna ura, katero je bil l. 1823. napravil prof. Frank.

1868, v avgustu, se je osnovalo v Ljubljani politično društvo „Slovenija“.

1868, 24. septembra, je dež. predsedstvo razpustilo občinski svet ljubljanski.

1868, 15. oktobra. Spremeni se občinski red za Ljubljano.

1868, 25. oktobra, se je otvorila zopet kaznilnica na ljubljanskem gradu. Ker se ravno sedaj vrše pogajanja, da bi grad, ki je za Ljubljano veliko vreden, dobila v last občina ljubljanska, naj dodam nekoliko zgodovinskih opazk.

Ni dvoma, da je stala na tem mestu že rimska utrdba. Tudi nekaj sedanjega zidovja je že nad tisoč let starega. Od druge polovice 13. stoletja so bivali na Gradu deželni glavarji kranjski. Ne vem pa, da bi bil grad lastnina dežele, ker je vpisan v deželni deski kot kameralno dobro. Propadalo je v teku stoletij poslopje vedno bolj in koncem minolega stoletja so že nameravali grad popolnoma podreti, ali pa prodati. Dokazala je pa deželna vlada v poročilu z dne 27. februarja 1796 centralni vladi, da se grad da porabiti v državne namene. Sklenjeno je bilo tedaj na Dunaju, da se ohrani. Francozi so grad porabili za vojašnico in vojaško bolnico. Ko so zopet Avstrijci dobili Ljubljano, so določili, da naj bode na Gradu kaznilnica, ki se je otvorila dne 1. septembra 1815. L. 1849. se je grad izročil v porabo vojnemu ministerstvu. Kaznilnica je bila od l. 1849 do 1858 v novi prisilni delavnici v Ljubljani in pozneje v Lepoglavi na Hrvatskem. V juliju 1868 je justično ministerstvo ukazalo, da naj se priredi za kaznilnico zopet ljubljanski grad.

(Dalje prihodnjic.)

na 130 gld globe. Zbornični predsednik Fuchs je rekel, da se mu zdi to postopanje državnega pravnosti nezakonito, da je pa tudi kasacijsko sodišče izdalo razsodbo, s katero se je izreklo, da interpelacije niso deležne imunitete. Justični minister Ruber je rekel, da je konfiskacija zakonita in da naroči glavnemu prokuratorju, naj stori vse potrebno v varstvo zakona. Nato sta socialni demokrat dr. Verkauf in Wolf grozno izdelovala ministra Rubra, državnika Bobiesa in sodnike kasacijskega dvora; Holzingerja je Wolf imenoval justičnega morilca iz navade, ki je Schönererja obsodil vsled najvišjega naročila.

Izvirni dopisi.

S Koroškega. (Nemška nestrpnost) Pretečeni mesec je bil v Celovcu vojaški nabor za celovsko okolico, ki je, kakor znano, po večini slovenska. Zato je po končanem pregledu dotični častnik odredil, da potrjenci, ki ne umejo nemščine, lahko prisežejo po slovensko. In res se jih je nekaj oglasilo za slovensko prisego, in med temi tudi jeden slovenski bogoslovec. Ravno to je pa vzdignilo v nemških nacionalnih časopisih velikanski prah „Freie Stimmen“ pri občile so dopis, čegar pisec najprej z velikim zadovoljstvom konstatuje dejstvo, da je bilo med 200 potrjenci iz celovške okolice samo 6 takih, ki ne umejo nemščine; kar pa dopisnikovo veselje kali, je pa to, da se je onim šestim, neveščim nemščine, pridružil tudi bogoslovec, „ki je absolviral tukajšnji nemški gimnazij.“ „Značilno!“ pristavlja naposled.

S polno upravičenostjo pristavljamo temu mi: Res značilno! Najpoprej pa moramo popraviti številke onega dopisa; kajti ni res, da je bilo vseh potrjencev 200 in da jih je samo 6 priseglo slovenski, ampak vseh potrjencev je bilo 75 in slovenski jih je priseglo približno 20. Res je pa tudi, da so bili ostali skoro vsi Slovenci, ki so se pa ali sramovali ali bali priseči slovenski. Tega so „Freie Stimmen“ vsekako lahko vesele, videč, kako uspešno da napreduje germanizacija na Koroškem. Odtod pa izvira tudi ona žalost, da ta uspeh vendar še ni popoln in da se celo bogoslovec, ki je absolviral nemški gimnazij, upa slovenski prisegati. Tu glejte nemško nestrpnost, ki nasproti Slovincem presega vse mogoče meje! Ko bi Italijan v Celovcu prisegel v italijanskem jeziku, gotovo bi se za to nihče ne zmenil, ker pa Slovenci prisegajo zvestobo cesarju v svojem materinem jeziku, tedaj je pa vsa Germanija skrajno vznemirjena, prav kakor da bi bila nemščina edino veljavni liturgični jezik pri prisegah! Dokler bodo Nemci tako mislili in delali, je pomirjenje avstrijskih narodov absolutno nemogoče.

Z onim bogoslovcem imajo pa še vedno dovolj opraviti po Celovcu. Govore zaničljivo o njem: Bogoslovec se je pridružil onim šestim idijotom, ki nemščine ne znajo! Sedaj vsaj vemo, kdo da je po nemških pojmi idijot. Tisti, ki zna samo svoj materni jezik. Potemtakem sestojata ogromna večina nemške inteligence — da o priprostem ljudstvu ne govorim — iz samih idijotov. Naš mali, „manjvredni“ slovenski narod je pa pri tem mnogo na boljšem, kajti med Slovenci ni niti jednega, ki se prišteva inteligenci, da ne bi znal poleg rodnega še jednega ali več modernih jezikov.

Politiški pregled.

Prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda d' Este je cesar imenoval svojim namestnikom v nekaterih vojaških in tudi v nekaterih civilnih zadevah.

Poslanca Šukljeja je slovanska krščansko-narodna zveza zopet vsprejela v svoj klub. „Slov. Narod“ to pozdravlja z veseljem, kakor je svoj čas z veseljem pozdravil, da se je Šuklje kugal in izstopil iz kluba. Tako ima „Slov. Narod“ vedno veselje na svoji strani. Upamo, da bode v prihodnje poslanec Šuklje včasih veselje napravil tudi Slovincem in da bo občaslovensko korist postavljaj pred svojo tenko rahločutnost.

Delegaciji se snideta dne 2. maja v Budimpešti in posvetovanje bode trajalo do binkoštnih praznikov.

Poslanca Robiča je „Slovanska krščansko-narodna zveza“ imenovala namesto dr. Ferjančiča, ki je postal zborničin podpredsednik, v parlamentarno komisijo desnice.

Proračunski odsek državnega zbora je izvolil predsednikom dr. Žačka; grof Thun je baje pritisnil, da ni bil voljen dr. Kramar. Odsek je izvolil dalje referentom za predloge o podporah po ujmah zadetim krajem poslanca dr. Kreka, ker se je odpovedal dr. Kathrein.

Agrarna zveza je izvolila odsek, ki je sestavil predlog o krivičnosti nove dohodnine. Zemljiški posestniki so preobteženi in zaupni moške so se uporabljali kot davčni inkvizitorji. Zato so včeraj klubi desnice v državnem zboru predlagali, da naj ministerstvo nedostatke odpravi, cenilne komisije naj ne pritiskajo na škodo davkoplačevalcev ter naj uničijo vse napovedbe onih zemljiških posestnikov, ki nimajo nad 250 gld. čistega katastralnega, in sicer nobenega družega dohodka.

Zastopniki jugoslovanskih dežel so osnovali poseben odbor, ki ima delovati na to, da se napravi še druga železnična zveza s Trstom.

Italijanski poslanci so bili pri grofu Thunu in so govorili zaradi druge železnične zveze s Trstom, zaradi zgradb v luki tržaški in tožili, da se Italijanom v Trstu godi v narodnem oziru krivica (!). Minister je zaradi železnice ugodno odgovoril, o drugih dveh točkah pa rekel, da ni informiran, da pa hoče biti pravičen vsem narodnostim v Avstriji.

Poljski klub je namesto grofa Pininskega izvolil v parlamentarno komisijo poslanca Madejskega. Pininski se je poslovil od državnega zbora.

V kvotni deputaciji je načelnikom izvoljen grof Schönborn, namestnikom vitez Javorski, poročevalcem Beer. Avstrijska deputacija čaka izjav ogerske deputacije.

Poslanec grof Pininski je postal cesarski namestnik v Galiciji in cesarjev tajni svetnik.

Imenovanje grškega princa Jurija guvernerjem Krete objavi se v juniju. Tako pišejo „Mosk. Vjedomosti“. Kandidat Rusije bode torej zmagal.

Rusijo vse občuduje in skoraj vse zavida. Dne 28. marca se je podpisala med Rusijo in Kitajem pogodba zaradi Port Artura in Talien-Vana. S tem dnevom je Rusija veliko pridobila v Aziji, ker more po novi železnici svojo vojsko naglo spraviti na azijska bojišča in v severno-azijskih morjih imeti vojno brodovje. Občuduje se moč in modrost ruske politike in njenih diplomatov.

Razmere med Španijo in Zjedinjenimi državami so zelo napete. Predsednik Zjed. držav zahteva od Španije, da dovoli Kubi neodvisnost in je včeraj zahteval odgovora v 24 urah. Ako do ponedeljka ne pride dovoljen odgovor, se poda ultimatum. Španija bode težko izpustila iz rok Kubo, katera ji je prinašala nekaj lepe dohodke.

Domače novice.

„Slovenski List“ bode izhajal odslej v sobotah ob najstari uri dopoludne. Posamezne številke so v Ljubljani na prodaj v Brusovi (Štefeto) tobačni trafikki pred škofijo.

Knezoškofu Jegliču se je šel pokloniti, kakor se nam poroča, ljubljanski župan g. Ivan Hribar. Govori se, da pride prevzvišeni knezoškof v Ljubljano precej začetkom prihodnjega meseca. Prevzvišeni knezoškof Missia se poslavlja. Danes je bil kapitularnim vikarjem izvoljen preč. g. stolni prošt Klofutar.

Osebnosti. V četrtek sta bila na dunajskem vseučilišču promovirana doktorjem vsega zdravilstva gg. Franc Jankovič iz Vitanja na Štajarskem in Karol Zakrajšek iz Zakraja na Notranjskem, na vseučilišču v Gradcu pa je bil promoviran doktorjem prava g. Fran Peitler, c. kr. avskultant pri c. kr. pravdniku v Mariboru. — Č. g. Franc Korošec, učni prefekt v dijaškem semenišču v Mariboru, je ime-

novan za nadžupnika pri Sv. Križu tik Slatine. — Župnikom v Šmarji pri Kopru je imenovan g. M. Šašelj, dosedaj duhovnik v Vatovljah. — Mozirski župnik č. g. Josip Žehelj je umrl včeraj dopoludne.

Lujiza Pesjakova, ki je v prejšnjih letih zložila dokaj slovenskih pesmic, je v četrtek umrla v Ljubljani, stara 69 let. Pogreb bode danes ob 1/5. uri popoldne iz Nemških ulic št. 6.

V slovenskem gledališču je danes zadnja predstava v tekoči sezoni. Predstave zaključuje slovensko gledališče z znatnim deficitom. V bodoče naj intendantca skrbi za boljšo reklamo, ki bo pa seve možna le tedaj, če se o pravem času določi repertoire. O letošnji sezoni bomo še govorili. Danes opozarjamo občinstvo na današnjo benefico domačih umetnikov. Igra se žal igra z godbo in petjem „Tambor v Puebli“. Dejanje je povzeto iz življenja mehikanskih prostovoljcev. Ker so se letos beneficijantje gg. Verovšek, Danilo, Lovšin, Kranjec pošteno trudili za uspeh slovenske drame, jim menda tudi občinstvo ne bo odreklo svojega priznanja.

Poslanec Robič je interpeloval včeraj ministrskega predsednika zaradi prepovedi dijaškega shoda, katerega je bila 26. marca graška policija prepovedala društvu „Triglav“.

Drobne novice. Pri občinskih volitvah v Libučah ob Pliberku je zopet zmagala slovenska stranka. Slava! — Z gradnjo krajevne železnice v Krško dolino na Koroškem so že začeli. — Trojčke, in sicer same deklice, je povila 30. t. m. žena Martina Tomažiča, občinskega sluga v Trziču. — V Krškem bodo že tekom dnij pričeli gradnjo nove javne bolnišnice. — Preteklo nedeljo se je vršil v Logatcu osnovalni občni zbor mlekarske zadrage.

„Svobodni glasovi“ — „leposlovno in znanstveno“ glasilo slovenskih socialnih demokratov — je prenehalo izhajati.

Pri volitvi cenilne komisije za radovljiški okraj so tudi Nemci in Nemčurji precej krepko nastopili. Postavili ste kandidate nemški tovarni na Fužinah in Jesenicah. Zmagali so slovenski kandidatje. Resnega uvaževanja je vredno predrzno gibanje kranjskih Nemcev. To gibanje moreta udušiti le trdna sloga in delo Slovencev.

Nekrščanska mržnja proti Slovanom se kaže, kakor pripoveduje „Edinost“, pri duhovnih tržaške škofije. Med onimi 80. duhovni, ki so podpisali zloglasno spomenico do (zoper) škofa zaradi poslovanjenja cerkve, je ne le tržaška laška duhovščina, ampak baje celo nekaj kapelanov s Krasa (!). Prav čedno se tudi sliši, da zakristija slovenske farne cerkve sv. Jakoba v Trstu kupuje po pet izvodov židovskega „Piccolo“, katerega imajo ondotni laški duhovni za zajutrek po maši.

Celjski Germani zahtevajo, naj njihov poslanec Pommer izstopi iz nemškonacionalnega kluba ter se pridruži Schönererjancem. Nekaterim se pa to ne zdi pametno, kar povzroča burne prizore v celjskih nemških družbah.

Graško nadsodišče je obsodilo Avrelija Polzerja, ker je lansko poletje na izletu v Solčavske planine iz gole hudobije prečrtal podobo prof. Frischaufa in razun tega načelkal v spominsko knjigo v Solčavi naš narod žaleče opazke, na 2 gld. 50 kr. kazni. Plačati pa mora tudi vse pravne stroške, ki so tekom pravde narasli, kakor gobe po dežju.

Dopolnilne volitve v občinski svet ljubljanski se bodo vršile v času od 18. do 23. aprila t. l.

Ljubljanski južni kolodvor se je odločila generalna direkcija na Dunaju povečati.

Mestna hranilnica ljubljanska zgradi si v kratkem svoje lastno poslopje za 60 do 70.000 gld.

Slovenska tovarna za žitno in sladkorno kavo. Kakor čujemo, snuje se po navodilu v člankih dr. Pečnika v „Soči“, na Kranjskem slovenska tovarna za žitno in sladno kavo. Par dotičnih vrstic v Pečnikovih člankih je zadostovalo združiti nekaj slovenskih malih kapitalistov! To pač jasno kaže, da našim malim kapitalistom ne dostaja ni podjetnosti ni kapitala.

Novomeška občina zgradila bode letos prostorno novo hišo z dvema nadstropjema za stanovanja uradnikom, profesorjem i. dr.

V dobrodelne namene je zapustil pokojni katehet Pertout 10.000 gld. za ustanovitev duhovskega gimnazija v Gorici.

Nova učna knjiga. Naučno ministerstvo je odobrilo knjigo „Mayer, Dr. F. M. Zgodovina srednjega veka“. Knjigo je predelal profesor Anton Kaspret ter se bo rabila v nižjih razredih srednjih šol.

„Voditelj“, nov znanstven bogoslovni list se razpošlje prve dni prihodnjega tedna.

Društva.

Shod v Kamniku priredi „Obrtna zveza za Kranjsko“ velikonočni ponedeljek.

Krščansko-socijalna železničarska zveza v Ljubljani priredi v korist društveni podporni zalogi dne 3., 4. in 5. aprila 1898 v dvorani „Katoliškega doma“ v Ljubljani trpljenje Kristusovo v 14 podobah s spremljevanjem harmonija. Predstavo vodi gospod J. Šušteršič. Kostumi so z Dunaja in povsem novi. Otvoritev blagajne ob 6. uri zvečer. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnice se dobijo v prodajalnici gosp. Štefeta nasproti stolni cerkvi in v prodajalnici g. Speila. — Tudi po nekaterih večjih krajih Kranjske bode društvo predstavljalo pasijonske igre.

Javen ljudski shod priredi slov. katoliško delavsko društvo v nedeljo dne 3. aprila ob 4. uri popoldne v prostorih g. Frana Čerina v Bizoviku št. 55. — Dnevni red: a) Gospodarska organizacija. b) Raznoterosti. K obilni vdeležbi vabi najljubše odbor. — Ob lepem vremenu se vrši shod na prostem.

Tamburaški klub „Zvezda“ priredi danes zvečer, t. j. dne 2. aprila 1898. l., v restavracijskih prostorih g. Frana Rozmana pri „Virantu“ v Ljubljani zabavni večer. Na vspeh so zelo zanimive točke. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 30 kr. za osebo.

Slovensko bralno in pevsko društvo „Maribor“ so si ustanovili slovenski delavci v Mariboru.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so od 15. do 31. marca 1898. poslali: Slavna posojilnica v Črnomlju 10 gld. — Slavna okr. hranilnica in posojilnica v Idriji 50 gld. —

Veleč. g. dr. Franc Sedej, c. in kr. dvorni kapelan na Dunaju, 10 gld. — G. Anton Kosi, učitelj v Središču, znesek 3 gld. 50 kr., katere je zložil učiteljski zbor središke ljudske šole pri odhodnici č. g. kateheta Fr. Gartnerja z geslom: „Živela sloga med duhovščino in učiteljstvom v prid našemu narodu!“ — Slavna Savinjska posojilnica v Žalcu 20 gld. — Slavna posojilnica za Stari Trg, Lož in sosedstvo 20 gld. — Slavna okr. posojilnica v Radečah 10 gld. — Ženska podružnica v Krškem po gospej Mariji Pfeifer 22 gld. 10 kr. — G. Iv. Perdan, veletržec v Ljubljani in založnik užigalic družbe sv. Cirila in Metoda, po č. g. kanoniku Kalanu 200 gld. — Slavna posojilnica v Slovenski Bistrici 20 gld. — Č. g. Avguštin Skočir, kurat v deželni bolnici v Gradcu, slovenskim šolam v Trstu in Gorici za piruhe 100 gld. — Iz nabiralnika pri g. Majniku v „Narodnem Domu“ v Ljubljani 4 gld. 53 kr. — Neimenovana gospica z Razdrtega 1 gld. — Slavna posojilnica na Dolu pri Hrastniku 5 gld. — Volilo pokojnega č. g. ledinskega župnika Ivana Bolte 45 gld. 15 kr. — Podružnica za Šaleško dolino v Velenju 50 gld. — Po konjiški podružnici 16 gld., namreč: g. dr. Flipič mesto venca na krsto g. Pospišila 10 gld., g. Pukl na Dunaju 2 gld. in 4 gld. se je nabralo na občnem zboru podružnice v Konjicah. — Iz nabiralnika g. Egidija Jegliča na Selu pri Žirovnici 5 gld. — Gdč. Marija Toman po g. načelniku postaje Podkrajšku v Rajhenburgu 5 gld. — Slavna kmetska posojilnica na Vrhnikih 30 gld. — Pristrčna hvala vsem dobrotnikom, zlasti vodstvom naših vrlih posojilnic in g. Perdanu, ki je v kratkem dal družbi tisočak. Priporoča se družba vsem prijateljem, da se je spomnijo pri delitvi velikonočnih piruhov. Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Razne stvari.

Avstrijski davki. Direktni in indirektni državni davki so znašali v letu 1897. skupaj 18.061.632 gld. več, kakor v letu 1896. Zvišal se je na pr. lansko leto od direktnih davkov hišni davek za 573.643 gld. in dohodarina za 2.335.648 gld., znižal se je pa zemljiški davek za 1.849.442 gld. in pridobnina za 77.979 gld. Pri indirektnih davkih so se pa znatno zvišali dohodki: od naklad na žganje za 1.172.458 gld.

na pivo za 1.197.156 gld., na meso za 206.354 gld., sladkorni davek za 10.294.457 gld., davek na mineralno olje za 1.450.000 gld., vžitnina za 12.168.000 gld., dohodek od tobaka za 2.991.172 gl., pristojbine od pravnih poslov za 2.114.221 gld. itd. Znižal se je dohodek le pri nekaterih vrstah indirektnih davkov.

Visok sneg je zadnje dni zapadel po Švici in severni Italiji.

Prej **Albert Robida** Prej
M. Učak M. Učak

v Ljubljani, Rožne ulice št. 5
26 (25-4) izvršuje po najnižjih cenah

sobna slikarska dela

v vsakem slogu in ima tudi na blagovoljni ogled veliko zbirko najnovejših vzorcev. — Dela na deželi se vzprejemajo ob vsakem času. — Priporoča se posebnost za slikanje cerkev in kapel. — Naročajo se dela lahko tudi pismenim potom.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamci za vse svoje izdelke jedno leto.

== Cene nizke. == 8 (52-6)

Prostovoljna javna dražba

34 (2 2) bo v

Kranju

v ponedeljek dne 4. aprila t. l. dopoldne ob 11. uri pri c. kr. okr. sodišču

„Fidrove“ hiše,

v kateri je že mnogo let dobro obiskovana gostilna, in vsega zraven spadajočega posestva.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

33 ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Razglas.

Mesarska zadruga v Ljubljani slavnemu p. n. občinstvu naznanja, da je vsled razpisa vis. c. kr. deželne vlade z dne 27. aprila 1895, števil. 5500 dež. zak. števil. 13

prodaja mesa ob nedeljah dovoljena le do 9. ure dopoldne,

in se morajo ob tej uri vse mesnice v mestu in predmestjih zapreti.

V Ljubljani, 26. marca 1898.

Josip Kozak,

zadružni načelnik.

35 (3-2)

ANA HOFBAUER

Wolfve ulice št. 4. LUBLJANA Wolfve ulice št. 4.

se priporoča

37 (4-1)

za izdelovanje banderjev, baldahinov, paramentov, cerkvenega perila, vezenja in za popravo starih paramentov.

Trgovina s papirjem **Jos. Petriča** na sv. Petra cesti števil. 6.

priporoča

razna velikonočna darila.

Največja zaloga vsakovrstnega papirja po tovarniških cenah. 38 (4-1)

Papirne vreče lastnega izdelka in šolske zvezke po najnižjih cenah i. t. d.